

*LA PEDRA SECA, L'HÀBITAT QUE
CONFIGURA UN PAISATGE*

MIQUEL RAFA i FORNIELES

*(Director de Territori i Medi Ambient -
Fundació Catalunya La Pedrera)*

Les construccions de pedra seca posseeixen, indubtablement, importants valors patrimonials, culturals i paisatgístics. Un aspecte, potser menys conegut, és que també esdevenen un hàbitat que és ocupat i utilitzen moltes espècies de flora i fauna que, en alguns casos, són d'un interès ben remarcable.

Certament, aquestes construccions són estructures creades per l'home (antròpiques), però, si ho mirem des d'una perspectiva ecològica, és a dir, la que perceben els animals i plantes, compleixen la mateixa funcionalitat que tindrien uns roquissars o estructures geològiques naturals similars.

Paisatge de pedra seca des Migjorn a Menorca (M.Rafa)

Hi ha altres factors que encara li proporcionen més interès ecològic del que a simple vista podria semblar que tenen:

- Un hàbitat més ric: el fet que en les estructures en pedra seca, per definició, no s'utilitza un morter que ocluiria i taparia els forats que hi ha entre les pedres, augmenta la disponibilitat de caus per a la fauna menuda (petits mamífers, rèptils, amfibis, insectes...) i microhàbitats per a la flora rupícola i arvense. Es multipliquen les oportunitats i refugis per a aquestes espècies.
- A més, aquestes parets i murs són estructures verticals que generen dos vessants (costat solell i costat obac) que tenen característiques ecològiques diferenciades. Aquestes estructures també esdevenen talaies o posaders per a ocells, rèptils i mamífers, per caçar, emetre cants o fer marcatges territorials, assolellar-se, etc.
- El factor de vora o ecotò. Quan hi ha diferents hàbitats propers (per exemple, un prat i un bosc) la biodiversitat augmenta i hi ha més riquesa d'espècies. Una cabana o un mur de pedra seca enmig d'un conreu multipliquen les espècies presents i generen més diversitat al conjunt general de l'espai.
- Millora la connectivitat ecològica dels espais agraris i forestals. Els marges i murs tenen una disposició lineal que afavoreix la dispersió de flora i fauna a través de medis horitzontals més homogenis (per exemple un conreu de cereal) que a vegades són barreres per a la dispersió d'organismes petits.

Paisatge de pedra seca a punta Nati de Menorca (M.Rafa)

Així, doncs, des del punt de vista d'una planta o d'un animal, les estructures de pedra seca generen un entorn més complex i atractiu. Als seus ulls, és un paisatge més favorable per viure i per desplaçar-se.

Un darrer aspecte té a veure més amb l'aportació que fa la biodiversitat associada a la pedra seca (sobretot la vegetació). La pedra gairebé mai no és nua. Sempre hi ha líquens i plantes, a vegades, deliberadament posats, com els lliris bulbosos que es posen a la teulada de moltes barraques de vinya per reforçar-ne la coberta. En tot cas, és un element a considerar també des del punt de vista estètic i de paisatge. És una "pell" addicional, variable segons les estacions i que li proporciona més atributs de valor: ecològics i ambientals, emocionals, visuals, etc.

Paisatge amb oliveres mil·lenàries i murades ancestrals a Ulldes de Montsià. (M Cebolla, Fundació Catalunya la Pedrera)

Tradicional forat de trumfos per guardar patates a la muntanya d'Alinyà (Alt Urgell), (Fundació Catalunya la Pedrera)

Coberta de cresspinell (Sedum sp.) a la tardor (M.Rafa)

Efecte ecotò produït per les construccions de pedra seca al Bosc de Tosca (la Garrotxa) (Fundació Catalunya la Pedrera)

Niu de vespes en un mur de pedra seca (M.Rafa)